

De toestand van het verleden. Visies op de historicus van morgen

Een historiografisch symposium ter gelegenheid van 100 jaar opleiding Geschiedenis aan de VU

Vrijdag 15 juni 2018, 10.00-17.00, hoofdgebouw VU, zaal 04A33.

In 2018 bestaat de opleiding Geschiedenis aan de VU 100 jaar. Ter gelegenheid daarvan organiseert de opleiding op vrijdag 15 juni 2018 een historiografische symposium over het vak geschiedenis en zijn toekomst. Het doel is om uitdagingen en obstakels waarvoor het vak in de (nabije) toekomst komt te staan in kaart te brengen. In plaats van terug te kijken willen we nu eens vooruit kijken.

Moet de historicus van de 21e eeuw bijvoorbeeld over andere methoden, skills, en persoonlijke eigenschappen beschikken dan bijvoorbeeld de 20e-eeuwse historicus? Welke vragen zullen aan en door de historicus gesteld worden? Hoe zal de geschiedenis als discipline zich verhouden tot andere wetenschappelijke disciplines en opvattingen over het verleden buiten de academie?

In de ochtend zijn er twee keynotes. Professor Joris van Eijnatten zal spreken over de uitdagingen van digitalisering. Professor Herman Paul zal spreken over de historicus van morgen.

In de middag zijn er twee ronden met drie panelsessies waarin steeds een specifieke vorm van geschiedbeoefening aan de orde komt. Hier presenteert de opleiding geschiedenis van de VU zich. Panelsessies worden voorgezeten door leden van de opleiding geschiedenis die sprekers van verschillende universiteiten of andere wetenschappelijke instellingen hebben uitgenodigd een statement over een bepaald historiografisch veld te geven. Dr. Ronald Kroeze organiseert een panel in het kader van politieke geschiedenis, dr. Bart Wallet in het kader van religiegeschiedenis, dr. Ab Flipse in het kader van wetenschapsgeschiedenis, dr. Pepijn

Brandon in het kader van global history, dr. Edwina Hagen en dr. Erika Kuijpers in het kader van cultuurgeschiedenis, en dr. Chiel van den Akker in het kader van geschiedtheorie.

Het symposium wordt afgesloten met de presentatie van een boek met bijdragen van huidige VU-historici en een borrel.

Het symposium is gratis toegankelijk. Wel dient u zich aan te melden. Dat kan door een email te sturen naar afdelingensecretariaat.fgw@vu.nl

Programma

10.00 Welkom Professor Fred van Lieburg

10.15 Keynote Professor Joris van Eijnatten (UU): *De belofte van digital history. Verwachtingen en uitkomsten*

11.00 Koffie en thee

11.15 Keynote Professor Herman Paul (UL): *Is de 21e-eeuwse historicus een generalist? In debat over wetenschappelijke personae*

12.00 Lunch

13.15 Parallelsessie 1. Keuze uit:

A. Met een wereldse blik: Is de Nederlandse geschiedschrijving global genoeg?

De ‘Global Turn’ in de geschiedschrijving is de Nederlandse historische wereld zeker niet voorbijgegaan. Maar hoe diep gaat de omslag in het veld? Heeft de opkomst van Global History echt geleid tot wezenlijk andere benaderingen van het verleden, of vinden we stiekem dat de Nederlandse geschiedschrijving altijd al ‘global’ was? Is Global History goed verankerd in ons onderwijs? Wat kan Global History ons voor nieuwe inzichten bieden in het

beladen debat over het Nederlandse koloniale verleden? En wordt de ‘Global Turn’ bedreigd door de herlevende roep om aandacht voor de ‘nationale identiteit’?

Sprekers: Tamira Combrink, MA (IISG), Prof. dr. Elise van Nederveen Meerkerk (UU), dr. Carolien Stolte (UL)

Inleider: dr. Pepijn Brandon (VU)

B. Van wetenschapsgeschiedenis naar kennisgeschiedenis

Wetenschapsgeschiedenis is de afgelopen decennia sterk van karakter veranderd. De sociale en politieke dimensies van wetenschap is centraal komen te staan. Ook is er meer aandacht voor de materiële kant van de wetenschappen. Dit roept vragen op. In dit panel kijken we terug en vooruit. Hoe heeft de wetenschapsgeschiedenis zich de afgelopen decennia ontwikkeld en welke vervolgstappen kunnen we nog verwachten?

Sprekers: dr. Geert Somsen (UM), dr. Ad Maas (Rijksmuseum Boerhaave), dr. Hieke Huistra (UU)

Inleider: dr. Ab Flipse (VU)

C. De toekomst van het religieus verleden: naar een agenda voor de religiegeschiedenis

Wie het verleden onderzoekt – hoe recent ook – komt op de meest onverwachte plaatsen ‘religie’ tegen. Niet alleen in religieuze instituten als kerken, synagogen en moskeeën, ook in de politieke arena, in het maatschappelijk middenveld en in persoonlijke biografieën. De studie van het religieuze aspect in de geschiedwetenschap is lange tijd sterk verkaveld geweest: verspreid over verschillende confessionele groepen, vaak geïsoleerd van bredere historische thema’s. In deze sessie willen we een bestandsopname maken: waar staat het relatief jonge vakgebied religiegeschiedenis precies, hoe moet het vruchtbaar beoefent worden en welke thema’s zouden de komende periode op de agenda moeten staan?

Sprekers: dr. Markha Valenta (Radboud Universiteit Nijmegen), dr. Peter van Dam (UvA), dr. Bart Wallet (VU)

Inleider: dr. Bart Wallet (VU)

Gespreksleider: Wim Berkelaar (VU)

14.30 Koffie en thee

14.45 Parallelsessie 2. Keuze uit:

A. Geschiedtheorie en de relevantie van geschiedenis

De vraag waarom geschiedenis relevant is kan de eerste geschiedtheoretische vraag worden genoemd. Het antwoord bepaalt welke thema's in de geschiedtheorie centraal zouden moeten staan. Dit panel stelt opnieuw de vraag wat geschiedenis nu relevant maakt. Zij doet dat naar aanleiding van recente ontwikkelingen in de geschiedbeoefening en geschiedtheorie. Dit panel wordt georganiseerd in samenwerking met de Studiegroep Geschiedfilosofie.

Sprekers: dr. Berber Bevernage (UG), dr. Rik Peters (RUG), en dr. Jacques Bos (UvA).

Inleider: dr. Chiel van den Akker (VU)

B. De analyse van emoties en betekenis in tekst en beeld

Langetermijnonderzoek op cultuurhistorisch gebied daagt ons uit om nieuwe digitale methoden in te zetten en te ontwikkelen zodat we grotere hoeveelheden tekst en beeld kunnen analyseren en vergelijken. Maar hoe doe je dat als je op zoek bent naar betekenis en emoties? Is de zo contextafhankelijke betekenis te modelleren in telbare kenmerken? Hoe kan de computer leren net als wij 'tussen de regels door te lezen?' Welke beloftes houden die computationele benaderingen van tekst en beeld voor de toekomst van ons vak in?

Sprekers: Milan van Lange MA (NIOD, UU), dr. Melvin Wevers (KNAW HUC), en dr. Folgert Karsdorp (Meertens).

Inleider: dr. Erika Kuijpers (VU)

C. Politieke geschiedenis: nieuwe thema's, nieuwe benaderingen

Onder invloed van de politieke cultuurbenadering, soms zelfs een paradigmawisseling genoemd, heeft het vakgebied van de politieke geschiedenis aan belang en diversiteit gewonnen de laatste drie decennia. Ondanks deze verbreding krijgen een aantal belangrijke thema's binnen de politieke geschiedenis nog steeds nauwelijks aandacht of worden ze gerekend tot het aandachtsgebied van andere (sub)disciplines, zoals Politieke Wetenschappen of Internationale Betrekkingen.

Sprekers: dr. Liesbeth van der Grift (UU), dr. Annelien de Dijn (UU), en dr. Harm Kaal (RU).

Inleider: dr. Ronald Kroeze (VU)

16.00 Boekpresentatie

16.15 Borrel

Geschiedenis in de politiek

Publieksevenement ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de opleiding geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Zaterdag 16 juni 2018, 13.00 – 17.00 uur,
Hoofgebouw VU (De Boelelaan 1105), zaal KC-07

De opleiding Geschiedenis aan de VU bestaat 100 jaar. Dat vieren wij onder meer met een discussiemiddag voor studenten, alumni, historici, politici en andere belangstellenden. Het thema is ‘geschiedenis in de politiek’. Onze koning en minister-president zijn opgeleid als historicus; in het kabinet, het parlement en op veel plekken in de publieke sector vinden we vakgenoten. Doet hun historische achtergrond ertoe? Welke rol spelen historische kennis en inzichten eigenlijk in het politieke debat, de bestuurlijke praktijk of kwesties als bezinning op Nederland in Europa en de wereld?

Programma

Vanaf 13 uur: inloop met koffie/thee

13.30 – 13.10 welkom (Fred van Lieburg, opleidingsdirecteur Geschiedenis VU)

13.10 – 13.30 lezing ‘Historische kritiek als tweede natuur’ (Susan Legêne, hoogleraar politieke geschiedenis VU)

13.30 – 13.45 reactie (Roelof Bisschop, lid Tweede Kamer namens SGP)

13.45 - 14.15 pauze

14.15 – 15.15 Debat onder leiding van Wim Berkelaar (medewerker HDC).

Deelnemers: Roelof Bisschop (lid Tweede Kamer namens SGP), Paul van Meenen (lid Tweede Kamer namens D66), Ronald van Raak (lid Tweede Kamer namens SP), Ronald Kroeze (docent politieke geschiedenis VU), Susan Legêne (VU)

15.15 presentatie Studievereniging Merlijn

15.30 boekpresentatie *Geschiedenis aan de Zuidas. Essays van VU-historici* (Prometheus 2018)

15.45 Borrel

Stand VU-Boekhandel

Meer informatie: <http://www.geheugenvandevu.nl/hoofdmenu/dossiers/100jaargeschiedenis>

In 2018 bestaat de opleiding geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam honderd jaar. Sinds 1918 wordt er werk gemaakt van de historische wetenschap: ooit in een herenhuis op de Keizersgracht, later in een villa bij het Vondelpark, en tegenwoordig in het VU-hoofdgebouw in Buitenveldert, niet ver van Schiphol en vlak bij een nieuwe, ambitieuze stadswijk: Zuidas.

Vanwege de christelijke oorsprong van de VU speelden maatschappelijke motieven van meet af aan een inspirerende rol in de beoefening van het vak geschiedenis. Nu juist diversiteit de drijvende kracht vormt, is de betrokkenheid met de samenleving nog even groot. Tegelijkertijd sluiten onderzoek en onderwijs aan bij moderne ontwikkelingen in de geesteswetenschappen.

Waar houden VU-historici zich tegenwoordig zoal mee bezig, hoe en waarom? Deze jubileumbundel geeft daarvan eenentwintig voorbeelden, waarin een mondiale benadering, een langetermijnperspectief en een veelzijdige methodologie de boventoon voeren.

Inhoud

Inleiding

Fred van Lieburg

De relevantie van geschiedenis

Chiel van den Akker

Behouden en verloren kennis: Selectie van teksten in de Oudheid

Bas ter Haar Romeny

De uitdrijving van een demon in Athene

Jaap-Jan Flinterman

Over middeleeuwse studiebeurzen

Ad Tervoort

De wonden van een burgeroorlog: Ooggetuigen van het bloedbad van Naarden in 1572

Erika Kuijpers

Een terroristische aanslag op de Amsterdamse beurs in 1622
Inger Leemans

Oorlogskapitalisme in de Nederlandse 'Gouden Eeuw'
Pepijn Brandon

Het water gaat vandaag niet over de dijk: De geschiedenis van het NAP
Petra van Dam

Naar een complexer en completer beeld van Peter Stuyvesant: Ontwikkelingen in New York en Nederland
Dienke Hondius

Adam Gerard Mappa (1754-1828): hier 'vryheidbederver', in Amerika 'vrijheidsstrijder'
Edwina Hagen

Hoe Abraham Kuypers beroemdste lezingen tot stand kwamen: Reconstructie en kritiek
George Harinck

'Het gehalte van het publiek': Massatoerisme en conflicten over het openstellen van landgoederen in het Interbellum
Wybren Verstegen

De opkomst van de transparantiedemocratie: oplossing of probleem?
Ronald Kroeze

Religie, techniek en global history: oude ideeën en nieuwe perspectieven
Karel Davids

Mensenstromen en Chinese globalisering
Pál Nyíri

Van uitschot tot graag geziene gast? Sociale mobiliteit van migranten
Frans Huijzendveld

Opstand in Marokko: Kracht en pijn van een herinnering
Norah Karrouche

'Omdat het hier erom gaat, of zij of wij': De medische 'grijze laag' in het concentratiekamp
Bettine Siertsema

Beladen vastgoed: Naoorlogs joods erfgoed en de Vrije Universiteit
Bart Wallet

De spiegel van het voorgeslacht: Religiegeschiedenis op macro- en microniveau
Fred van Lieburg

Waar het hart vol van is: Het persoonlijke is geschiedenis
Susan Legêne

Literatuur bij de artikelen
Over de auteurs